

Consultatiereactie werkgroep Bomen, bos en natuur op het Ontwerp Klimaatplan 2025-2035

Namens de organisaties: provincies, Unie van Waterschappen, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Vereniging Bos- en Natuureigenaren, en Algemene vereniging inlands hout uit de werkgroep Bomen, Bos en Natuur (BBN) reageren we op het Ontwerp Klimaatplan 2025-2035.

De werkgroep Bomen, bos en natuur (BBN) is één van de thematische werkgroepen van de Klimaattafel Landbouw en landgebruik. De werkgroep heeft als doel het realiseren van de opgave voor bomen, bos en natuur van het Klimaatakkoord. Dit te bereiken door het vastleggen van koolstof in bossen, bomen, landschapselementen en andere natuur en het voorkomen van emissies in natuur.

Als reactie op het ontwerp Klimaatplan willen de hierboven genoemde organisatie uit de werkgroep de volgende punten meegeven:

We vinden de grote **aandacht voor koolstofverwijdering positief** omdat dit een noodzakelijke bijdrage moet leveren om de hoeveelheid CO₂ in de atmosfeer te beperken. Naast (industriële) koolstofverwijdering is koolstofvastlegging in bos, bomen, landschapselementen en agroforestry hier een belangrijk onderdeel in. Wel moet het reduceren van koolstofemissies op de eerste plaats komen. Koolstofverwijdering kan vervolgens worden ingezet voor het compenseren van niet te voorkomen CO₂-emissies. Samen zorgt dit op langere termijn voor het verminderen van de hoeveelheid CO₂ in de atmosfeer.

We ondersteunen de verdere uitbreiding en herstel van het bosareaal richting 2050 om koolstof vast te leggen. De aanleg van bos, bomen, landschapselementen, boslandbouw en bosherstel (revitalisering) levert een bijdrage aan de koolstofvastlegging. Ook dragen deze maatregelen bij aan meerdere opgaven zoals het versterken van biodiversiteit, het verbeteren van waterkwaliteit, en het vergroenen met bos en bomen in en rondom bebouwd gebied om hittestress tegen te gaan en recreatiemogelijkheden te vergroten.

Naast bos en bomen kan andere natuur zoals moerassen, kwelders en zeegrassen ook veel koolstof vastleggen. De uitbreiding van het areaal van deze natte natuur heeft tot nu toe in het beleid niet of nauwelijks aandacht gekregen. **Wij vragen om beleid te ontwikkeling (in samenhang) met andere opgaven om de rol van deze natte natuur in koolstofvastlegging optimaal te kunnen benutten.**

Tempo maken én vasthouden in de uitvoering van maatregelen vraagt instrumenten en financiële middelen. Zowel voor doelen tot 2030 als daarna. Op dit moment is het ontbreken van instrumenten en financiële middelen een knelpunt in de voortgang bij de aanleg van bossen. Oudere bossen en bomen leggen meer koolstof vast dan net aangeplante bossen en bomen. Hoe sneller nu de aanleg, hoe meer koolstof deze bossen de komende decennia vast kunnen leggen. Daarom is het belangrijk om instrumenten en financiële middelen beschikbaar te stellen voor de aanleg van bossen, bomen en landschapselementen.

We onderkennen bij onze klimaatopgave de maatschappelijke spanning rond de ruimteclaim op grond. Grond is nodig voor verschillende ruimtelijke opgaven zoals voor bosaanleg, woningbouw, extensivering van de landbouw en defensie. Dit vraagt om een **integrale visie op ons ruimtelijk beleid, focus op multifunctioneel gebruik, en noodzakelijk te maken keuzes want grond is schaars en niet alles kan.** Hierin willen we meegeven dat ver vooruit kijken nodig is en te maken keuzes te baseren op basis van wat we op langere termijn nodig hebben om klimaatverandering tegen te gaan.

We vragen aandacht voor de samenhang van de opgaven in het landelijk gebied. De opgaven voor biodiversiteit, water en klimaat bieden veel mogelijkheden om kansen te benutten in win-win maatregelen. Met een integrale aanpak van deze opgaven kunnen meerdere doelen op eenzelfde locatie worden bereikt, en daarmee kan ook het ruimtelijk beslag kleiner zijn dan bij een sectorale aanpak. We vragen een **instrumentarium te ontwikkelen waarin de integraliteit in de**

aanpak van de opgaven geborgd wordt. Dit in samenhang met de transitie naar een duurzame landbouw.

We vragen de voortgang in de **koolstofvastlegging in bomen en bos te versnellen door sterker in te zetten op koolstofvastlegging in landschapselementen en door herstel van bossen.** Deze maatregelen vragen minder ruimte, kosten minder, en zijn daardoor makkelijker te realiseren dan bosaanleg op landbouwgrond. We vragen u deze versnelling te ondersteunen en financiële middelen hiervoor beschikbaar te stellen.

Het **herstel van bossen verdient meer aandacht.** Veel bossen in Nederland hebben een lagere vitaliteit door factoren als klimaatverandering, te hoge stikstofdeposities, verzuring, verdroging, en verlies van nutriënten. Herstel van deze bossen tot klimaatbestendige bossen draagt bij aan het vergroten van de koolstofvastlegging in bestaande bossen én tot natuurherstel en het versterken van de biodiversiteit. Ook is herstel van bestaande bossen nodig in het kader van de EU-natuurherstelverordening. Voor bosherstel tot 2030 en daarna ontbreken financiële middelen.

Bos wordt in het Ontwerp Klimaatplan als tijdelijke maatregel (kleiner dan 100 jaar) geduid. We kunnen ons niet geheel in deze duiding vinden. Veel bossen en bomen kunnen ouder worden dan 100 jaar. **De inzet van bos als koolstofvastleggingsmaatregeling vraagt meer nuancering wat betreft tijdshorizon.** Aanleg van bossen met lange tijdshorizon (groter dan 100 jaar) draagt bij aan koolstofvastlegging over een lange periode, en aan biodiversiteit en een gezonde leefomgeving voor mensen. Daarnaast kunnen bossen aangelegd worden met een kortere tijdshorizon gericht op productie van hout als biogrondstof voor industrie en bouw. Deze koppeling van houtproductie als biogrondstof voor de circulaire economie kan meer benadrukt worden in het Ontwerp Klimaatplan.

Tot slot willen we de suggestie meegeven dat de Rijksoverheid haar voorbeeldrol in de verduurzaming niet beperkt tot haar eigen bedrijfsvoering. Ook kan **de Rijksoverheid haar voorbeeldrol vervullen door daadkrachtig invulling te geven aan afspraken met uitvoerende Rijksagentschappen** (zoals o.a. Rijksvastgoedbedrijf en Rijkswaterstaat) om maatregelen uit het klimaatakkoord, en nog te volgen maatregelen te realiseren.

4 december 2024
Werkgroep Bomen, bos en natuur
Secretaris Harmke van Oene